

POSTANOWIENIE

Dnia 21 marca 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący)

SSN Maria Grzelka (sprawozdawca)

SSN Tadeusz Żyznowski

w sprawie z wniosku E.Z., D.T., M.S., B.Ł., G.B., R.L., K.N. i H.M.
przy uczestnictwie W.B., W.G. i M.K.

o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 21 marca 2007 r.,

skargi kasacyjnej uczestnika postępowania M.K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w W.

z dnia 29 czerwca 2006 r., sygn. akt [...],

- 1. uchyla zaskarżone postanowienie w punkcie drugim (pkt 2),**
- 2. nie obciąża wnioskodawców kosztami postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 5 września 2005 r. Sąd Rejonowy w W. orzekł o pozbawieniu uczestników postępowania W.B., W.G. i M.K. prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu na okres 5 lat. Prawną podstawą orzeczenia stanowiły art. 373 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535 ze zm.) w związku z art. 5 § 1 i 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. – Prawo upadłościowe (jedn. tekst Dz. U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512 ze zm.). Powyższe postanowienie zaskarżyli wszyscy uczestnicy postępowania z tym, że W.B. i W.G. uczynili to we wspólnym piśmie procesowym natomiast M.K. w odrębnym piśmie procesowym nadanym na pocztę w dniu 4 października 2005 r. (k. – 544), a następnie, powtórnie nadanym w dniu 5 października 2005 r. (k. – 569). Apelacja uczestnika M.K. została odrzucona postanowieniem Sądu Rejonowego z dnia 24 lutego 2006 r. z uwagi na nieuzupełnienie w wyznaczonym terminie jej braków formalnych po uprzednim oddaleniu wniosku tego uczestnika o przywrócenie terminu do uzupełnienia braków, natomiast apelacji pozostałych uczestników postępowania Sąd Rejonowy nadał bieg. W związku z zaskarżeniem postanowienia odrzucającego apelację Sądowi Okręgowemu w W. zostało przedstawione do rozpoznania także zażalenie uczestnika M.K. Sąd Okręgowy obydwa w/w środki odwoławcze rozpoznał w dniu 29 czerwca 2006 r. Postanowieniem wydanym pod sygnaturą akt [...] uchylił orzeczenie Sądu Rejonowego o odrzuceniu apelacji wskazując, że bezzasadnie został oddalony wniosek M.K. o przywrócenie terminu do uzupełnienia braków formalnych apelacji.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy uchylił w stosunku do W.B. i W.G. orzeczenie Sądu Rejonowego o zakazie prowadzenia działalności gospodarczej i pełnienia określonych funkcji i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania jednocześnie oddalając apelację w pozostałej części. Sąd Okręgowy uznał, że apelacja w stosunku do M.K.

podlegała oddaleniu jako bezzasadna ze względu na nie przedstawienie żadnych zarzutów usprawiedliwiających jej uwzględnienie, także wobec tego ostatniego.

W skardze kasacyjnej dotyczącej orzeczenia o oddaleniu apelacji w pozostałym zakresie (pkt 2 sentencji wyroku Sądu Okręgowego) uczestnik postępowania M.K. zarzucił naruszenie przepisów postępowania – art. 378 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 i art. 379 pkt 5 k.p.c. i wnosił o uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W przypadku wielości osób, którym zarzucono winę w rozumieniu art. 373 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego możliwość pozbawienia prawa prowadzenia działalności gospodarczej i pełnienia określonych funkcji podlega rozważeniu wobec każdej z tych osób w sposób zindywidualizowany. Przedmiotem badania i oceny sądu jest kwestia jakie obowiązki ciążyły na każdej z nich, oraz, czy zachowanie każdej z nich wyczerpuje przesłanki przewidziane w pkt 1-4 wskazanego przepisu. Może się okazać, że zarówno, gdy obowiązki kilku osób były różne, jak i gdy obowiązki te były takie same, sankcja w postaci pozbawienia praw powinna dotknąć wszystkie osoby ale może się też okazać, że powinna dotyczyć tylko niektórych z wymienionych osób. W sprawie o pozbawienie prawa prowadzenia działalności gospodarczej i pełnienia określonych funkcji każda z osób występuje w obronie własnego interesu prawnego wyrażającego się w zachowaniu praw, które w niczym nie są związane z takimi samymi prawami pozostałych uczestników postępowania i które mocą orzeczenia sądu mogą być utracone przez wzgląd na indywidualne obowiązki dotyczące konkretnej osoby. W takiej sprawie po stronie uczestników postępowania nie zachodzi współuczestnictwo procesowe uprawniające do podejmowania czynności procesowych przez niektórych z nich ze skutkiem wobec pozostałych. Instytucja współuczestnictwa ma zastosowanie w procesie (art. 72 – 74 k.p.c.) i nie znajduje zastosowania w postępowaniu nieprocesowym. Stanowi to oczywistą konsekwencję samej istoty postępowania nieprocesowego, w którym wynik postępowania, dotyczący praw określonych osób,

a nie wspólności praw lub obowiązków tych osób (art. 510 § 1 k.p.c.) przesądza o jednoczesnym wspólnym ich uczestnictwie w postępowaniu.

Wobec braku wskazania w zaskarżonym postanowieniu prawnej podstawy orzekania w stosunku do uczestnika M.K. trudno dociec przyczyn stanowiska Sądu Okręgowego w tym zakresie. Nie można by jednak zarzucić zaskarżonemu orzeczeniu naruszenia art. 378 § 2 k.p.c., ponieważ ten przepis mógłby doznać naruszenia gdyby Sąd Okręgowy orzekał w postępowaniu procesowym i na rzecz współuczestnika, który orzeczenia nie zaskarżył, podczas gdy Sąd Okręgowy orzekał w postępowaniu nieprocesowym oraz uznał, że apelacja uczestników, którzy ją wnieśli była skuteczna także wobec uczestnika M.K. Zarzut skarżącego dotyczący art. 378 § 2 k.p.c. był więc z gruntu chybiony. Również bezzasadny był zarzut nieważności postępowania z powodu pozbawienia skarżącego możliwości obrony jego praw w postępowaniu apelacyjnym. Możliwość podjęcia obrony uczestnik M.K. miał zapewnioną przez to, że Sąd Apelacyjny dopuścił go do udziału w sprawie. Ewentualne uchybienia Sądu w zakresie umożliwienia skarżącemu osobistego (a nie przez pełnomocnika) udziału w rozprawie apelacyjnej nie mogłyby być ocenione w kategorii naruszenia art. 379 pkt 5 k.p.c., lecz co najwyżej innego uchybienia procesowego mogącego mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Wymagałoby to jednak wskazania w skardze kasacyjnej jakemu przepisowi uchybił Sąd Apelacyjny odmawiając odroczenia rozprawy apelacyjnej i jaki to miało wpływ na wynik sprawy w stosunku do skarżącego. Takich zarzutów skarga nie zawiera.

Skarga kasacyjna podlegała jednak uwzględnieniu. Skutecznie skarżący powołał się na naruszenie art. 378 § 1 k.p.c.

Wbrew stanowisku Sądu Okręgowego apelacja uczestników W.B. i W.G. nie została wniesiona na rzecz uczestnika M.K. w związku z czym orzeczenie o oddaleniu apelacji w pozostałej części było bezprzedmiotowe i jako takie nie mogło się ostać. Z treści apelacji wynika jednoznacznie, w tym także ze sformułowania „zaskarżamy w całości”, że apelacja dotyczyła orzeczenia Sądu Rejonowego wyłącznie w części obejmującej orzeczone zakazy w stosunku do wnoszących apelację. Jakiegokolwiek ewentualne wątpliwości usuwała konstatacja,

że uczestnik postępowania M.K. wniósł własną apelację, która – po uchyleniu postanowienia o jej odrzuceniu – oczekuje na nadanie biegu.

Z tego względu Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie w części obejmującej oddalenie apelacji w pozostałym zakresie (pkt 2) – art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. in fine.

Uwzględnienie skargi kasacyjnej nastąpiło w przeważającym stopniu w wyniku okoliczności, które nie zostały przedstawione przez skarżącego w związku z czym, pomimo formalnego pozostawania wnioskodawców w sytuacji strony przegrywającej sprawę Sąd Najwyższy odstąpił od obciążenia ich kosztami postępowania kasacyjnego (art. 10 k.p.c.).